



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 72/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Ivicom Štigitz, advokátkou, Šafárikova 8, Rožňava, proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. 6 Er 303/2016-104 z 25. mája 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 CoE 28/2022-138 zo 4. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Obe napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť, vrátiť vec Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“), žiada priznať finančné zadosťučinenie 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

2.1. Sťažovateľ má procesné postavenie povinného v exekučnom konaní vedenom pred okresným súdom o vymoženie 5 094,02 eur s príslušenstvom pod sp. zn. 6 Er 303/2016 na základe exekučného titulu – platobného rozkazu okresného súdu č. k. 17 C 25/2015-64 z 24. februára 2015 (ďalej len „platobný rozkaz“). Sťažovateľ ako povinný v 2. rade podal proti exekúcii námietky, návrh na zastavenie a odklad exekúcie, o ktorom rozhodol okresný súd napadnutým uznesením

č. k. 6 Er 303/2016-104 z 25. mája 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že námietky sťažovateľa proti exekúcii zamietol, návrh na zastavenie exekúcie zamietol a návrh na odklad exekúcie nepovolil. Svoje návrhy sťažovateľ odôvodnil tým, že on žiadnu zmluvu s oprávneným neuzatvoril a nemá žiaden záväzok voči oprávnenému. Exekučný titul – platobný rozkaz bol podľa jeho názoru vydaný nezákonne. K námietke sťažovateľa, že neuzavrel predmetnú zmluvu s oprávneným, okresný súd v napadnutom uznesení konštatoval, že ju uzatvoril jeho právny predchodca (otec), po ktorom v zmysle výsledkov dedičského konania, schválenej dedičskej dohody dedil len on, preto zodpovedá za pohľadávku poručiťa do výšky nadobudnutého dedičstva (bod 11). Pokiaľ ide o ostatné výhrady sťažovateľa týkajúce sa údajnej nezákonnosti exekučného titulu a rozsahu exekúcie, okresný súd tieto výhrady vyhodnotil ako okolnosti, ktoré existovali pred vznikom exekučného titulu, preto ich nemožno účinne uplatniť a nezakladajú neprípustnosť exekúcie a zároveň nebránia vymáhateľnosti nároku. Keďže navrhovaný odklad exekúcie bol odôvodnený len očakávaním sťažovateľa, že dôjde k zastaveniu exekúcie, a okresný súd exekúciu nezastavil, okresný súd odklad exekúcie nepovolil.

2.2. Na základe odvolania sťažovateľa rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ktorý napadnutým uznesením č. k. 41 CoE 28/2022-138 zo 4. augusta 2022 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“) odvolanie sťažovateľa proti výroku o nevyhovení námietok a nepovolení odkladu exekúcie odmietol a výrok o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie potvrdil. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že sťažovateľ podal odvolanie aj proti výrokom, proti ktorým odvolanie nie je prípustné, preto v tejto časti odvolanie sťažovateľa odmietol (body 23 až 26). Pokiaľ ide o odvolacie dôvody proti výroku o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie, krajský súd po ich preskúmaní konštatoval, že okresný súd na základe správne vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec aj správne právne posúdil, preto tento výrok potvrdil ako vecne správny (bod 27). S námietkou sťažovateľa, že exekučný titul bol vydaný v rozpore so zákonom, konkrétne § 172 ods. 9 OSP účinnom v čase vydania platobného rozkazu, sa odvolací súd vysporiadal tak, že poukázal na to, že tieto námietky bolo potrebné vzniesť v základnom konaní, v ktorom sa právo určovalo a došlo k vydaniu rozhodnutia, preto v štádiu vykonávacieho konania exekučný súd nie je oprávnený skúmať vecnú stránku exekučného titulu (bod 21). Pokiaľ ide o poukazovanie na rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie vo veci C-448/17 z 20. septembra 2018, krajský súd uviedol, že označené rozhodnutie nerieši otázku, že exekučný súd je oprávnený skúmať vecnú stránku exekučného titulu. Ak sťažovateľ nesúhlasil s vydaním platobného rozkazu, mal možnosť podať proti nemu odpor, ak bol toho názoru, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie (bod 22).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje v prospech porušenia svojich označených práv napadnutým uznesením okresného, ako aj krajského súdu, pričom namieta nezákonnosť a nulitu exekučného titulu, na ktorú vo veci konajúce súdy nereflektovali. Tieto tvrdené vlastnosti exekučného titulu argumentačne odôvodňuje viacerými skutkovými a právnymi okolnosťami. Sťažovateľ v prvom rade tvrdí, že a) nebol účastníkom vzťahu, z ktorého vyplynul záväzok jeho právneho predchodcu,

tento záväzok nebol predmetom dedičského konania, preto nemohol byť exekučným titulom zaviazaný na plnenie, ktoré je predmetom exekúcie.

4. Druhou námietkou je, že b) pri vydaní platobného rozkazu bol evidentne porušený zákon, pretože bol vydaný v rozpore s § 172 ods. 9 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účinného v čase vydania platobného rozkazu. V tomto smere argumentuje tým, že išlo o spotrebiteľskú zmluvu o poskytnutí spotrebiteľského úveru, teda okresný súd mal povinnosť skúmať, či neobsahuje neprijateľné podmienky, ktoré by okrem iného spôsobili aj to, že úver by bol bezúročný. Táto nezákonnosť pri vydaní platobného rozkazu podľa názoru sťažovateľa spôsobuje jeho nulitu, pretože okresný súd prekročil svoju právomoc, keďže nekonal v medziach zákona.

5. Sťažovateľ v neposlednom rade namieta, že c) krajský súd sa riadne nevysporiadal s namietaným aplikovateľným rozhodnutím na jeho prípad (rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie vo veci C-448/17 z 20. 9. 2018), ktoré záväzným spôsobom interpretuje smernicu Rady 93/13 EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica Rady 93/13 EHS“). Tvrdí, že smernica Rady 93/13 EHS explicitne stanovuje, že *„spotrebiteľ má v každom štádiu sporu požívať záruku, že sudca pristúpi k preskúmaniu prítomnosti nekalých zmluvných podmienok v dotknutej zmluve“*, podobne, ako aj rozsudok Finanmadrid EFC, C-49/14.

6. V nadväznosti na uvedené tvrdí, že *„v prípade, ak v štádiu vydania platobného rozkazu nie je upravené ex offo preskúmanie potenciálnej nekalej zmluvnej podmienky v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátnu úpravu treba považovať za takú, ktorá je spôsobilá narušiť účinnosť ochrany požadovanej smernicou Rady 93/13 EHS, ak existuje dôvodné riziko, ktoré môže spôsobiť, že spotrebiteľ sa voči platobnému rozkazu neodvolá alebo mu vzniknú ďalšie finančné náklady spojené s vymáhaním nároku z dotknutej zmluvy, treba takúto ex offo kontrolu vykonať“*.

7. Sťažovateľ v tejto súvislosti tiež namieta, že platobný rozkaz neobsahoval poučenie o lehote, v akej môže podať odpor, čo údajne znamená odňatie práva na spravodlivý súdny proces.

8. Svojím obsahom ide o rozšírenú, ale v podstate totožnú argumentáciu, ktorú sťažovateľ uplatnil už v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, najmä však pred odvolacím súdom v rámci svojho odvolania. Sťažovateľ v sťažnosti zotrval na svojom právnom posúdení veci, z čoho vyvodzoval porušenie svojich označených práv nedostatočným a arbitrárnym prístupom krajského súdu pri posúdení jeho výhrad a námietok vznesených v odvolaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či všeobecné súdy dali dostatočné a ústavne konformné odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu, ako aj tam uplatnenú argumentáciu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

10. Proti výroku napadnutého uznesenia, ktorý okresný súd rozhodol o jeho návrhu na zastavenie exekúcie, bol sťažovateľ oprávnený podať odvolanie, čo aj využil. Odvolanie predstavovalo účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého krajský súd poskytoval ochranu základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru uznesením okresného súdu v tejto časti.

11. Proti ostatným výrokom napadnutého uznesenia okresného súdu o námietkach proti exekúcii a návrhu na odklad exekúcie odvolanie prípustné nebolo, čo napokon konštatoval aj krajský súd vo svojom napadnutom uznesení. Táto skutočnosť má závažné procesné následky aj vo vzťahu k včasnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa proti týmto označeným výrokom napadnutého uznesenia okresného súdu. Je zjavné, že sťažnosť v tejto časti bola podaná oneskorene, keďže uznesenie okresného súdu bolo doručené sťažovateľke 7. júna 2022, teda právoplatnosť nadobudlo 22. júna 2022, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 24. októbra, teda zjavne po uplynutí dvoch mesiacov.

12. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa proti výroku napadnutého uznesenia o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a v časti proti výrokom napadnutého uznesenia o nevyhovení námietok proti exekúcii a o nepovolení odkladu exekúcie odmietol pre jej oneskorenosť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

III.2.1. K namietanému porušeniu procesných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

13. Sťažnostná argumentácia, ako už bolo konštatované, bola v podstatných námietkach identická s odvolacou argumentáciou, na ktorú odvolací súd poskytol relevantné odpovede, ktoré možno zároveň považovať aj za ústavnokonformné. K námietkam sťažovateľa proti exekúcii a k dôvodom údajne zakladajúcim zastavenie exekúcie (pozri časť II odôvodnenia tohto uznesenia) ústavný súd uvádza:

K bodu a) Postavenie dediča a jeho zodpovednosť za dlhy poručiťa:

Bolo nesporným, že právny predchodca sťažovateľa uzavrel predmetnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Rovnako nesporným bolo, že v konaní o dedičstve bola uzatvorená dohoda medzi dedičmi, podľa ktorej sa univerzálnym dedičom stal poručiť. Aj keď sporný záväzok zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere poručiťa sa nestal predmetom konania o dedičstve, nemožno dospieť k záveru, že sťažovateľ nezodpovedá za pohľadávku veriteľov poručiťa. Bolo by tomu tak v tom prípade, ak by v konaní o dedičstve došlo ku konvokácii veriteľov poručiťa. Keďže sťažovateľ ani len netvrdil a ani z predložených listín nevyplýva, že ku konvokácii v okolnostiach veci došlo, možno dospieť k záveru, že sťažovateľ zodpovedal aj za tento dlh poručiťa, a to do výšky nadobudnutého dedičstva. Na uvedené reflektoval aj okresný súd, ktorý v platobnom rozkaze uviedol, že sťažovateľ je povinný zaplatiť najviac sumu zodpovedajúcu jeho dedičskému podielu. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že táto námietka neobstojí ani z vecného hľadiska, pretože platobný rozkaz bol vydaný voči sťažovateľovi v súlade s platným právom.

K bodu b) Nezákonnosť a nulita platobného rozkazu pre porušenie § 172 ods. 9 OSP:

Vychádzajúc z obsahu platobného rozkazu a dotknutého ustanovenia OSP, je potrebné konštatovať, že absencia odôvodnenia v platobnom rozkaze neznamena, že pred jeho vydaním nedošlo zo strany súdu k posúdeniu neprijateľných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Z označeného ustanovenia OSP vyplýva *ex offio* povinnosť súdu skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve, ak právo na zaplatenie peňažnej sumy sa uplatňuje zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ. Ako bude uvedené aj ďalej, exekučný titul bol vydaný sudcom, a nie je dôvod pochybovať o tom, že vydaniu platobného rozkazu predchádzalo posúdenie týchto podmienok. Pokiaľ sa sťažovateľ domnieval, že okresný súd nesprávne posúdil jednotlivé podmienky v spotrebiteľskej zmluve, mal možnosť podať odpor proti nemu. Ak tento opravný prostriedok nevyužil a v dôsledku toho platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, v exekučnom konaní už nedostatky a výhrady, ktoré vznikli pred vydaním tohto exekučného titulu, už nebolo možné účinne namietat. Ani ústavný súd nemá právomoc opätovne preskúmať sporný exekučný titul z hľadiska jeho vecnej správnosti, keďže by z jeho strany došlo k porušeniu základných princípov práva, princípu právnej istoty, *res iudicata* a podobne. Ústavný súd preto aj túto námietku sťažovateľa vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú. Pokiaľ ide o namietanú nezákonnosť exekučného titulu, dokonca jeho nulitu, ústavný súd s uvedeným posúdením exekučného titulu sa nemôže stotožniť, a to z dôvodu, že okresný súd disponoval právomocou vydat' platobný rozkaz proti existujúcemu subjektu na objektívne možné plnenie, predmetný exekučný titul *prima facie* má všetky náležitosti a jeho namietaná nezákonnosť mohla a mala byť predmetom skúmania v rámci konania o opravných prostriedkoch proti samotnému platobnému rozkazu. Sťažovateľ ani vo svojej sťažnosti neuviedol žiadne relevantné argumenty, ktoré by účinne spochybnili vykonateľnosť sporného exekučného titulu, preto záver vo veci konajúcich exekučných súdov, že neboli oprávnení skúmať vecnú správnosť exekučného titulu, možno považovať za ústavne udržateľný.

K bodu c) Relevancia rozhodnutia rozsudku Súdneho dvora Európskej Únie vo veci C-448/17 z 20. septembra 2018 a porušenie smernice Rady 93/13 EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách:

Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdil, že označený rozsudok a rovnako aj dotknutá smernica explicitne stanovuje, že *„spotrebiteľ má v každom štádiu sporu požívať záruku, že sudca pristúpi k preskúmaniu prítomnosti nekalých zmluvných podmienok v dotknutej zmluve“*.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu označeného rozsudku a smernice konštatuje, že tvrdenie sťažovateľa je nepresné a nezodpovedá realite. V označenom rozsudku ani v smernici takto formulované pravidlo obsiahnuté nie je. Na druhej strane druhé tvrdenie sťažovateľa citované v bode 6 tohto rozhodnutia zodpovedá tomu, čo Súdny dvor Európskej únie judikoval a je záväzné pri výklade smernice. Uvedené pravidlo znie: *„v prípade, ak v štádiu vydania platobného rozkazu nie je upravené ex officio preskúmanie potenciálnej nekalej zmluvnej podmienky v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátnu úpravu treba považovať za takú, ktorá je spôsobilá narušiť účinnosť ochrany požadovanej smernicou Rady 93/13 EHS, ak existuje dôvodné riziko, ktoré môže spôsobiť, že spotrebiteľ sa voči platobnému rozkazu neodvolá alebo mu vzniknú ďalšie finančné náklady spojené s vymáhaním nároku z dotknutej zmluvy, treba takúto ex officio kontrolu vykonať.“*

Pri vydávaní sporného platobného rozkazu však k porušeniu tohto pravidla podľa názoru ústavného súdu nedošlo. V prvom rade preto, že podľa vtedy platného procesného predpisu, ktorým bol OSP, bola § 172 ods. 9 OSP stanovená povinnosť súdu *ex officio* skúmať existenciu neprijateľných podmienok, k čomu aj implicitne došlo, keďže okresný súd platobný rozkaz vydal. V druhom rade preto, že platobný rozkaz bol vydaný zákonným sudcom, ktorý preskúmal existenciu neprijateľných podmienok. Ústavný súd v uvedenom vidí zásadný rozdiel od okolností iného obdobného prípadu, v ktorom ústavný súd konštatoval porušenie procesných práv iného sťažovateľa v náleze č. k. III. ÚS 344/2020 z 23. februára 2021, a to z dôvodu, že platobný rozkaz v tam analyzovanej veci bol vydaný vyšším súdnym úradníkom, a nie sudcom. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že k porušeniu smernice nedošlo ani s poukazom na aplikovateľné rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie, keďže okolnosti, za ktorých dospel Súdny dvor k záveru, že je potrebné vykonať *ex officio* kontrolu vo vykonávacom konaní, boli odlišné.

K bodu d) Nesprávne poučenie:

Sťažovateľ namietal, že platobný rozkaz neobsahoval úplné poučenie o možnosti podať proti nemu odpor, pretože v poučení absentovalo určenie lehoty, dokedy ho môže podať. S uvedenou námietkou sa dostatočne vysporiadal ešte okresný súd, keď uviedol, že o práve podať opravný prostriedok bol preukázateľne poučený, platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, preto je riadnym spôsobilým exekučným titulom. V súvislosti s vadou poučenia ústavný súd poukazuje na § 204 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia. Vzhľadom na uvedené nedostatok poučenia spočívajúci v neuvedení lehoty nespôsobuje následky, ktoré im pripisuje sťažovateľ, a už vôbec nie odňatie možnosti konať pred súdom. Preto ústavný súd dospel k záveru o neopodstatnenosti tohto tvrdenia sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu vo vzťahu k ostatným napadnutým výrokom (o námietkach proti exekúcii a o nepovolení odkladu exekúcie), ústavný súd konštatuje, že krajský súd v súlade s platným právom odmietol v tejto časti odvolanie sťažovateľa, v čom však nemožno za žiadnych okolností vidieť porušenie procesných práv sťažovateľa.

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že nezistil relevantnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu na jednej strane a označenými právami procesnej povahy na druhej strane, ktoré by umožňovalo ústavnému súdu vysloviť porušenie týchto práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2.2. K namietanému porušeniu hmotných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu:

16. Sťažovateľ porušenie svojich hmotných práv odôvodnil tým, že pokračovanie exekúcie v dôsledku napadnutých rozhodnutí bude mať negatívny vplyv na jeho majetok. Keďže ústavný súd konštatoval neopodstatnenosť námietok sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu procesných práv napadnutým uznesením krajského súdu, dospel k záveru, že samotná skutočnosť, že majetok sťažovateľa bude postihnutý exekúciou na základe zamietnutia návrhu na zastavenie exekúcie, ešte sama osebe nespôsobuje porušenie jeho označených práv hmotnej povahy, preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu